

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums

Nr. 8/2022

Rīgā, 2022. gada 8. augustā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – Biedrība) Ētikas padome šādā sastāvā: Ētikas padomes priekšsēdētāja Daiga Sproģe, Ētikas padomes priekšsēdētāja vietnieks Aivars Pastalnieks, Ētikas padomes locekļi: Skaidrīte Lasmane, Guntars Līcis, Baiba Liepiņa, Anda Rožukalne, Gunta Līdaka, Jānis Buholcs

konstatē:

[1] Biedrības valde 2022. gada 30. maijā saņēmusi Jāņa Bērziņa (turpmāk - Iesniedzējs) sūdzību par laikraksta Bauskas Dzīve 2022. gada 29. maija publikāciju "Pietiek nest visu uz paplātes!"; Ukrainiem jāšāk domāt pašiem par savu iztikšanu" portālā <https://bauskasdzive.lv/pietiek-nest-visu-uz-paplates-ukrainiem-jasak-domat-pasiem-par-savu-iztikšanu>, turpmāk - "Sūdzība".

[2] Iesniedzējs norāda: "pēc raksta virsraksta noprotams, ka tas varētu būt arī redakcijas viedoklis. Tas nav pieļaujams! Avīze nav pašvaldības darbinieku rupors, vismaz tādām tam nevjadazētu būt."

[3] Iesniedzējs min, ka pārkāpti šādi Ētikas kodeksa principi: 4.1. Godprātība, 4.3. Diskriminācijas un naida kurināšanas aizliegums, 4.6.3. Kritiska attieksme pret avotu – iegūstot informāciju, tā ir kritiski jāizvērtē, ņemot vērā informācijas avota profesionālo, finansiālo vai citu ieinteresētību, kā arī iespējamus interešu konfliktus, 4.7.1. Saudzīga attieksme pret mazaizsargātām personām.

[4] Biedrības valde 2022. gada 16. jūlijā Sūdzību nodevusi izskatīšanai Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[5] Biedrības valde Sūdzību 13.06.2022. nosūtījusi SIA Bauskas Dzīve (turpmāk arī Bauskas Dzīve) skaidrojuma sniegšanai atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam.

[6] Bauskas Dzīve skaidrojumā informē, ka rakstā (publicēts portālā 2022. gada 29. maijā un dienu vēlāk - laikrakstā) "ir ievērojusi plašsaziņas līdzekļu pamatvērtības – vārda brīvību, informācijas un viedokļu daudzveidību, autonomiju, godprātību", un to pamato ar šādiem argumentiem:

"Saskaņā ar oficiālo informāciju 2022. gada maijā valdībā tika skatīts jautājums par valsts atbalstu Ukrainas civiliedzīvotājiem. Mūsu redakcijas skatījumā tas bija būtisks jautājums, tāpēc nolēmām saņemt informāciju par situāciju mūsu novadā un publicēt to gan laikrakstā, gan portālā.

Kā norādīts publikācijā, tad tika izmantota informācija, kas iegūta no diviem avotiem – Bauskas novada pašvaldības amatpersonas izpilddirektora vietnieka J. Kalinkas, kura tiešie darba pienākumi ir saistīti ar Ukrainas civiliedzīvotāju izmitināšanu un citu lietu nodrošināšanu, kā arī no biedrības «Laiks jauniešiem» vadītāja G. Jankovska, kas koordinē palīdzības sniegšanu Ukrainas iedzīvotājiem Bauskas novadā.

Gan laikrakstā, gan portālā tika sniegti tikai tie fakti, uz kuriem atsaucās amatpersona un biedrības vadītājs, t. i., personas, kas labi pārzina situāciju un par kuru patiesumu nav jāšaubās,

kā arī tas, ka šīm personām nav nekādas citas ieinteresētības vai pastāvētu kāds interešu konflikts.

Pie tam personu teiktais ir publicēts kā tiešā runa, kas latviešu valodā tiek formulēts kā kādas personas runas vai domu iespējami pilnīgs attēlojums."

[7] Bauskas Dzīve paskaidrojumā arī noraida Sūdzībā teikto, ka virsrakstā ietvertie apgalvojumi un to formulējums būtu noprotams kā redakcijas viedoklis. Medijs paskaidro, ka "raksta virsrakstā lietots teksts no amatpersonas teiktā", kas gan virsrakstā, gan rakstā publicēts kā tiešā runa, kas latviešu valodā tiek formulēts kā kādas personas runas vai domu iespējami pilnīgs attēlojums. Tāpat virsraksts nebūtu uzskatāms par redakcijas viedokli, jo laikrakstā ir pieņemta prakse, ka redakcijas viedoklis tiek nodalīts un ievietots sadaļā – Redakcijas sleja. Bauskas Dzīve informē, ka redakcijas viedoklis bija pausts laikrakstā publicētajā rakstā, pievienojot to publikācijas beigās un atdalot no raksta. Tas bija šāds: "*«Bauskas Dzīves» post scriptum. Jāpiebilst, ka šajos komentāros minētais lielā mērā attiecas arī uz daudziem vietējiem Bauskas novada iedzīvotājiem, kuri tāpat ilgstoši nevar vai arī negrib sameklēt darbu. Zemnieki jau gadiem stāsta, ka roku darbu ražas vākšanā mūsu ļaudis nevēlas strādāt. Tā pēc laikraksta redakcija akcentē, ka visās zemēs un tautās situācija ir līdzīga, cilvēki ir dažādi, tā nav tikai ukraiņu problēma.»*"

[8] Bauskas Dzīve norāda, ka respektē lesniedzēja tiesības iesniegt šādu sūdzību un paust savu viedokli, kā arī lūgt padomi to izvērtēt, taču noraida apgalvojumu, ka publikācijā būtu pārkāpts Ētikas kodekss.

[9] Bauskas Dzīve lūdz Biedrības Ētikas padomi atzīt, ka Sūdzība nav pamatota un ka laikraksta redakcija ir rīkojusies atbilstoši mediju profesionālajiem standartiem un kritērijiem.

[10] Publikācijām portālā un laikrakstā virsraksti atšķiras:

- portālā: "Pietiek nest visu uz paplātes!"; Ukrainiem jāsāk domāt pašiem par savu iztikšanu
- laikrakstā: Ukrainiem jāsāk domāt pašiem par savu iztikšanu.

Ievērojot konstatēto, Biedrības Ētikas padome

secina:

[11] Veidojot publikāciju, Bauskas Dzīve nav pārkāpusi Ētikas kodeksā nostiprināto principus: 4.1. Godprātība, 4.3. Diskriminācijas un naida kurināšanas aizliegums, 4.6.3. Kritiska attieksme pret avotu, 4.7.1. Saudzīga attieksme pret mazaizsargātām personām.

[12] Ētikas padomes skatījumā, situācija ar bēgļiem nav vienkārša, un tai ir dažādi atšķirīgi aspekti. Atzinīgi vērtējams, ka Bauskas Dzīve uzdrīkstas ielūkoties šajā problemātikā, turklāt ar augstu detalizācijās pakāpi, un atspoguļo kompetentus informācijas avotus, arī tādus, kam ir kritiskāks viedoklis. Turklāt publikācijā tiek sniegts arī plašāks skatījums, pieminot, ka līdzīga situācija darba tirgū saistās arī ar vietējiem iedzīvotājiem. Rakstā ietvertas intervijas ar diviem informācijas avotiem, kuru izteikto viedokļu pamatu veido abu avotu pieredze. Rakstā minēti dažādi piemēri, kas atspoguļo intervēto cilvēku secinājumus par atšķirīgiem Ukrainas iedzīvotāju iekļaušanās Latvijas darba tirgū aspektiem un scenārijiem. Raksta saturs neatspoguļo iesniegumā minēto, ka tajā reprezentēts tikai pašvaldības viedoklis vai ka laikraksts vienpusīgi un nekritiski nostājies pašvaldības pozīcijās.

[13] Iepazīstoties ar raksta saturu, Ētikas padome secina, ka tā virsrakstā, izmantojot daļēju citātu no viena avota teiktā, ir izcelts viens no rakstā, kurā izmantoti dažādi viedokļi un divi informācijas avoti, minētajiem aspektiem. Šāds virsraksts, kura mērķis ir pievērst lasītāju uzmanību, var likties mulsošs un neatbilstošs raksta saturam.

Lai arī nav noticis žurnālistikas profesionālo un ētisko principu pārkāpums, un šāds raksts attiecīgajā lapā iederas, Ētikas padome rekomendē laikraksta "Bauska Dzīve" redakcijai ievērot

precizitātes principu, izvēloties virsrakstus materiāliem par sabiedrībā pretrunīgi vērtētiem jautājumiem.

[14] Ētikas padome arī vērš mediju uzmanību, ka Ukrainas bēgļu vidū var būt lielāka mazaizsargātu personu daļa, nekā Latvijas iedzīvotāju vidū, tāpēc materiālos par bēgļiem būtu svarīgi atspoguļot arī pašu ukraiņu skatījumu. Tiesa, šo pieeju nevar gaidīt vai pieprasīt katrā medija veidotajā materiālā par tēmu, taču tā būtu vēlama kopējā tēmas atspoguļojumā.

Ievērojot secināto, Biedrības Ētikas padome

nolemj:

- 1) Atzīt, ka nav konstatēti Sūdzībā norādītie Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
- 2) Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Bauskas Dzīve.
- 3) Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.